

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

JUDr. Michal Petr, Ph.D.

Habilitační práce

Vztah českého a unijního soutěžního práva

Oponent

JUDr. David Raus, Ph.D.

**Pracoviště oponenta,
instituce**

Krajský soud v Brně

O výbornou práci jde jednak proto, že je komplexním, uceleným, vnitřně provázaným a odborně vysoce fundovaným pohledem především na relativně úzce vymezené téma dvou (z principu) věcně totožných, avšak současně (nutně v důsledku vnitrostátních normativních souvislostí) procedurálně odlišných právních úprav ochrany hospodářské soutěže na dvou odlišných úrovních (unijní a vnitrostátní), ve vztahu k nimž nelze dovozovat, že by jedna z nich byla primární („důležitější“, „hlavní“, aplikovatelná jako „první v pořadí“) a druhá sekundární („méně důležitá“, „vedlejší“, aplikovatelná jako „druhá v pořadí“). Především toto téma v rámci celkového zaměření práce lze považovat v některých ohledech za kontroverzní, což uchazeč velmi přesně (a přitom s nadhledem) odhaluje. Nadto jde o výbornou práci i proto, že je tento pohled podán srozumitelným způsobem, který jinak velmi odborné téma, o němž je schopno vést dostatečně odbornou a vyváženou polemiku bez předem naučených floskulí zřejmě jen omezené množství diskutujících, zpřístupňuje širšímu okruhu adresátů a „popularizuje je“. Obojí ostatně uchazeč – coby autorita v oboru zcela poprávu uznávaná – v rámci své publikační činnosti s přehledem úspěšně zvládá dlouhodobě; se znalostí uchazečových publikačních aktivit lze dokonce tvrdit, že vztah českého a unijního soutěžního práva je právě „jeho“ tématem, a to tématem „výstavním“.

Předkládaná habilitační práce, důsledně vzato, podle oponenta není jen o „vztahu českého a unijního soutěžního práva“, byť toto téma je tématem nosným, a to jistě právem (jde o téma v teorii i praxi skutečně problematické). Nad toto téma, jež je podle oponenta zpracováno vskutku velmi kvalitně (a to zcela bez ohledu na dílčí věcné závěry, v nichž se promítají aktuální názory uchazeče, jimž ovšem oponent rovněž velmi tleská a subjektivně vítá, že uchazeč nyní opustil svůj dřívější pohled obsažený v jeho publikacích, na které habilitační práce korektně odkazuje, především z roku 2008), práce celkem zbytečně (a pro celkový výsledek možná i trochu škodlivě) zmiňuje otázky, kterými se uchazeč vrací o desetiletí zpět, aniž by reálná problematičnost těchto otázek byla byť jen vzdáleně srovnatelná s problematičností paralelní aplikace soutěžního práva a vedení paralelních řízení; jde např. o opakování tradičních povzdechů zvláště některých autorů léta kritizujících tuzemskou definici pojmu soutěžitel či horizontálních a vertikálních dohod, aniž by se v praxi skutečný problém odpovídající této kritice kdykoli projevil. Na úvahách uchazeče vedených k těmto otázkám, podle nichž odchylné „české“ definice jsou interpretovány „unijně“, a tedy neměly by být mezi nimi ani žádné normativní rozdíly, byť jimi uchazeč do jisté míry „zdržuje“ odborně orientujícího se čtenáře od skutečně originálních a mnohem významnějších pasáží práce, je však sympatické to, že tyto otázky v zásadě dokreslují shody a odlišnosti českého a unijního soutěžního práva v širším kontextu, čímž je práce dílem komplexnějším. Ve výsledku to tedy práci neškodí nikterak výrazně.

Pokud jde o aktuálnost tématu, pak vznikla-li by práce před deseti lety a byly-li by praxí vyslyšeny především některé dílčí kritické závěry a náměty, které práce obsahuje (ostatně i sám uchazeč mohl v rámci reálné aplikační praxe, na které měl svůj zcela konkrétní podíl,

tyto myšlenky uvádět v život), bylo by co do srozumitelnosti aplikace soutěžního práva v unijním prostoru podle názoru oponenta podstatně lépe. Na subjektivních právech adresátů pravidel soutěžního práva by totiž v takovém případě mohlo být napácháno méně škod, jež podle oponenta přesně korespondují s výhradami, které uchazeč nyní v práci jasně a přesně pojmenovává. To však nic nemění na tom, že jde o téma – podle oponenta – aktuální trvale; je snad důvodu i věřit, že do budoucna jeho naléhavost ještě vzroste. Předkládaná práce tedy nejen reaguje na problém trvale aktuální, nýbrž dokonce se může spolupodílet na vytvoření stavu aktuálnosti jeho řešení; to je ještě víc než jen „věnovat se aktuálnímu tématu“.

Uchazeč přistupuje k řešení na základě nezpochybnitelné detailní orientace v oboru, samotné řešení je pak založeno na jasně prokazované schopnosti odborné a přitom srozumitelné formulace dílčích problémů a jejich komplexního řešení, a to jak na úrovni teoretické (což je pro splnění publikačního standardu třeba), tak praktické (což správnost řešení přijatého na úrovni teoretické jen potvrzuje). Ke zvolenému tématu uchazeč podle názoru oponenta shromáždil komplexní a tudíž dostatečně vypovídající zdrojový informační aparát, který využívá jak k řešení otázek teoretickoprávních (doktrinálních), tak praktických (aplikačních); uchazeč v nezbytné míře již publikované právní názory popisuje, na což pak rozsáhle navazuje především vlastním inovativním zpracováním ucelených dílčích problémů, jež v takové podobě (zahrnující též dostatečnou autorskou schopnost i odvahu problémy jasně pojmenovávat) podle aktuálního rozhledu oponenta dosud přinejmenším v tuzemském prostředí rozpracovány nebyly. Práce tedy bez jakýchkoli pochyb prokazuje kritické porozumění zkoumanému problému a schopnost jej za použití adekvátní metodologie zpracovat; to je základem kreativní ucelené analýzy, za kterou lze práci jako celek považovat.

Již z uvedeného jasně plyne, že uchazečem předkládaný – v mnoha ohledech původní – výsledek je velmi dobře uplatnitelný pro rozvoj oboru, dokonce může být v tuzemském i unijním prostředí jeho bezprostředním akcelerátorem, a kromě toho je velmi dobře uplatnitelný (k tomu dokonce práce přímo směřuje) i pro rozvoj aplikační praxe (byť ta si, jak uchazeč sám na aplikační historii velmi trefně demonstruje, uchazečovy myšlenky zajisté nebude osvojovat bez potíží). Teoretická i praktická využitelnost závěrů v práci obsažených působí ostatně velmi vyváženě.

Po formální ani jazykové stránce nemá oponent k práci žádné výhrady.

Ani ke kvalitě a správnosti výsledku úvah uchazeče nelze mít objektivně žádné výhrady; pokud by někdo cokoli v takto zpracované práci věcně kritizoval, nutně by se usvědčil z neznalosti či z neschopnosti se uchazeči v jeho oborovém rozhledu a schopnosti z něj vytěžit kreativní analytický výstup vyrovnat.

Pokud jde o jednotlivé dílčí závěry uchazeče:

1. Oponent si přes shora uvedené není zcela jist, zda uchazečova výhrada k neúnosnosti (nešťastnosti) subsumpce českého vnitrostátního (veřejného) soutěžního práva pod obecný občanskoprávní režim je namístě, tj. zda nejde o hledání tématu pro zahájení nějaké odborné debaty „za každou cenu“. Je sice pravdou, že formálně je (veřejné) soutěžní právo vnímáno jako součást občanskoprávní regulace, což na první pohled nedává logiku a nic užitečného z toho neplyne, na straně druhé je české vnitrostátní (veřejné) soutěžní právo natolik samostatným (izolovaně aplikovatelným) právním odvětvím, že základní, strohá a ve své podstatě přímo nepoužitelná právní úprava obsažená v občanském zákoníku na tom zřejmě za žádných okolností nemůže ničeho změnit. Uchazeč s takovým pohledem zřejmě nesouhlasí, když odkazuje na údajné výkladové potíže, ty se však – podle znalostí oponenta – v praxi neukázaly. Tato otázka, resp. umožnění prostoru pro korektní vysvětlení pohledu uchazeče, by mohlo být součástí obhajoby habilitační práce.

2. Oponent si rovněž není jist vážností situace, pokud jde o definice pojmů „soutěžitel“, „horizontální a vertikální dohody“, „dominantní postavení a jeho zneužívání“ v českém vnitrostátním (veřejném) soutěžním právu. Na čem je založena uchazečem tvrzená vhodnost jejich „konečně už skutečné“ normativní (textové) harmonizace či jejich odstranění? Uchazeč takovou vhodnost dává do souvislosti s rozvojem „private enforcement“. Vedou k tomu uchazeče nějaké konkrétní úvahy a důvody, které se mu v práci nepodařilo dostatečně popsat? Tato otázka by mohla být rovněž součástí obhajoby habilitační práce.

3. V této souvislosti by se ostatně jevil jako zajímavý pohled uchazeče na podporu fenoménu „private enforcement“, a to konkrétně pokud jde o aktivní podporovatele myšlenky „private enforcement“, jimiž byly v minulosti právě soutěžní úřady. V čem podle uchazeče spočívá logika, podle níž – samozřejmě zjednodušeně řečeno – ten, v jehož působnosti je vymáhání soutěžních pravidel ve veřejném zájmu (z veřejné moci), je významným podporovatelem soukromého vymáhání? Tato otázka by mohla být rovněž součástí obhajoby habilitační práce.

4. Jako velmi podnětné se jeví úvahy uchazeče ohledně prohloubení speciální úpravy ve vztahu k obecnému (českému vnitrostátnímu) přestupkovému právu (přestupkovému zákonu), pokud jde o druh odpovědnosti za porušení pravidel soutěžního práva, o deklarování takového porušení i bez možnosti potrestání (v důsledku plynutí času), o (ne)vhodnost prokazování materiálních znaků přestupků atd. Přesto, nenalezl by uchazeč riziko takové speciální úpravy z pohledu některých dílčích judikaturou dovozovaných standardů trestání (bez ohledu na konkrétní normativní úpravu)? Tato otázka by mohla být rovněž součástí obhajoby habilitační práce.

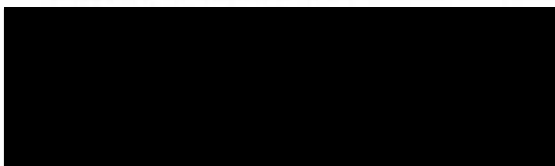
5. Jako velmi podnětné (jistě dobře hájitelné a nakonec i zřejmě správné) se jeví úvahy ohledně vhodnosti opuštění doktríny založené na automatickém rozdělení jednoty (jediného) skutku vstupem České republiky do Evropské unie. Uchazeč své úvahy podává vskutku komplexně a přesvědčivě. Totéž lze konstatovat k úvahám ohledně vhodnosti opuštění pohledu založeného na dovozování odlišných objektů (předmětu ochrany) unijního soutěžního práva na straně jedné a vnitrostátního (i českého) soutěžního práva na straně druhé. Podle názoru oponenta k těmto pasážím není co dodat; úspěšná obhajoba práce by mohla být podle oponenta založena – s nadsázkou řečeno – již na samotné pouhé rekapitulaci dílčích závěrů, k nimž uchazeč dospěl.

6. Za kvalitativní vrchol práce oponent považuje nicméně ty pasáže, v nichž uchazeč vyjadřuje svoji představu o vhodné souběžné aplikaci unijního soutěžního práva a vnitrostátního soutěžního práva na podkladě kritiky nemožnosti vnitrostátních soutěžních úřadů meritorně (a jednou provždy) rozhodovat o neporušení unijních soutěžních pravidel. Závěry (a argumenty, pomocí nichž uchazeč k těmto závěrům dospívá), podle nichž řízení (vyšetřování) unijního soutěžního úřadu (Komise) i kteréhokoli z vnitrostátních soutěžních úřadů by mělo být vždy ukončeno rozhodnutím meritorní povahy, a to i v případě „zastavení řízení pro neprokázání podezření“ a „přijetí závazků“, to vše v kombinaci s pravidlem o výslovném oprávnění vnitrostátního soutěžního úřadu k exteritoriální aplikaci unijního soutěžního práva, jsou závěry originálními, průlomovými, přitom nikoli nerealizovatelnými. Všechny protiargumenty a eventuální překážky uchazečovy ideální představy, kterou v práci jasně (zároveň však po všech stránkách „střízlivě“) vyjadřuje, mohou být na základě úvah uchazeče vyvráceny jediným argumentem: „protože by to tak bylo spravedlivé“. Před veškerými pasážemi týkajícími se těchto otázek je podle oponenta třeba smeknout. Uchazeč naznačuje složitost svých řešení, přesto by bylo možno klást otázky v následujícím smyslu: Jaká klíčová procedurální (výlučně právní!) překážka podle uchazeče jím navrhovanému řešení brání? Lze podle uchazeče eventuálně kodifikovat speciální proceduru, v níž by eventuální (legitimně) odlišné náhledy jednotlivých vnitrostátních soutěžních úřadů při

uchazečem zvoleném pojetí extraterritoriální aplikace unijního soutěžního práva byly dostatečně efektivně (a směrem k jednotlivým soutěžním úřadům, ať už ke Komisi či ke vnitrostátním soutěžním úřadům, závazně) řešitelné? Jak by se podle uchazeče jím předkládaná vize mohla (minimalisticky) promítnout již do existujícího právního rámce? Především tyto otázky by se mohly stát nosnou součástí obhajoby habilitační práce.

Oponent nemá důvodu pochybovat, že úroveň obhajoby bude odpovídat vysoké úrovni předkládané práce. Habilitační práce JUDr. Michala Petra, Ph.D. „Vztah českého a unijního soutěžního práva“ jednoznačně a nepochybně splňuje požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Právo Evropské unie.

Brno 15. března 2019

David Raus